

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ υπ' αριθμ. 299/2016
ΤΟΥ ΝΟΜΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Ε' Τμήματος
Συνεδρίαση της 29^{ης} Νοεμβρίου 2016

Σύνθεση :

Πρόεδρος : Μεταξία Ανδροβιτισανέα, Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Μέλη : Κωνσταντίνος Γεωργάκης, Βασιλική Πανταζή, Δημήτριος Αναστασόπουλος, Ελένη Σβολοπούλου, Δημήτριος Μακαρονίδης, Σταύρος Σπυρόπουλος και Βασίλειος Καραγεώργος, Νομικοί Σύμβουλοι.

Εισηγητής : Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης, Νομικός Σύμβουλος.

Αριθμός Ερωτήματος: Το υπ' αριθμ. πρωτ. 0024165/20.9.2016 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (ήδη Υπουργείου Εσωτερικών), Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής, Γενική Διεύθυνση Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής, Διεύθυνση Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής, Τμήμα Καθορισμού Ιθαγένειας.

Ερώτημα : Προκειμένου να εξετασθεί αίτημα του Χ.Μ. για κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, εάν το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας, για το οποίο καταδικάσθηκε αυτός στην τέως Σοβιετική Ένωση, υπάγεται στην γενικότερη κατηγορία των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.

Επί του ανωτέρω ερωτήματος, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ε' Τμήμα) γνωμοδότησε ως εξής:

Ιστορικό

1. Από το έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας, σε συνδυασμό με το με αριθ. πρωτ. 0032179/11.10.2016 όμοιο, με το οποίο συμπληρώθηκε το πρώτο και κατέστη παραδεκτό το ερώτημα, καθώς και τα στοιχεία του φακέλου που τα συνοδεύουν προκύπτει το ακόλουθο πραγματικό.

Η ερωτώσα υπηρεσία, υπέβαλε το ανωτέρω ερώτημα, επειδή προβληματίζεται επί του θέματος της συνδρομής ή μη των προϋποθέσεων για την κτήση της ελληνικής ιθαγενείας από τον αιτούντα Χ.Μ., ομογενή από την πρώην Σοβιετική Ένωση, το οποίο εκκρεμεί προς ουσιαστική κρίση, όπως αναφέρει, κατά τον ν. 2790/2000. Ειδικότερα, αναφέρεται και προκύπτει ότι έχει υποβληθεί η από 6.5.2009 αίτηση του ανωτέρω στο Γενικό Προξενείο της Ελλάδος στο Νοβοροσίσκ της Ρωσίας. Ότι, αφενός το υποβληθέν ποινικό μητρώο του αιτούντος εμφάνιζε μηδενική ποινική κατάσταση, αφετέρου η με αριθ. πρωτ. 23/5-69224/15.10.2014 (Σειρά Νο 228298) βεβαίωση από το ΥΠΕΣ της Ρωσίας, διελάμβανε ότι «...ο κύριος Μ., στις 14.6.1983 καταδικάστηκε...για παράβαση παραγράφου 2, αρ. 174 του Ρωσικού Ποινικού Κώδικα, σε 7 χρόνια και 6 μήνες φυλάκιση με δήμευση της περιουσίας...». Ότι, όπως αναφέρεται στο με αριθ. πρωτ. 915/14/13.5.2015 έγγραφο (Νομική Πληροφορία) του Ελληνικού Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου, κατόπιν εγγράφου αιτήματος της αρμόδιας υπηρεσίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής, το άρθρο 174 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας («*Criminal Code of the Russian Federation*»), προβλέπει και τιμωρεί το αδίκημα της νομιμοποίησης χρημάτων ή άλλης περιουσίας που αποκτήθηκαν με παράνομα μέσα. Ότι, κατόπιν, εκδόθηκε η με αριθμό Φ. 53762/0016135/2.9.2015, απορριπτική της αιτήσεως, απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Αττικής. Ότι, επί της από 23.10.2015 προσφυγής του αιτούντος, εκδόθηκε η με αριθ. 0025820/23.11.2015 απορριπτική απόφαση του ιδίου Γεν. Γραμματέα, κατά της οποίας εκκρεμεί η από 30.11.2015 αίτηση για επανεξέταση, βάσει επικαλουμένων εκ μέρους του αιτούντος νέων στοιχείων και, συγκεκριμένα, του με αριθ. πρωτ. 633/13.10.2015

εγγράφου («Νομική Πληροφορία») του Ελληνικού Ινστιτούτου Διεθνούς και Αλλοδαπού Δικαίου.

Όπως αναφέρεται στο έγγραφο αυτό, το άρθρο 174 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας, με έναρξη ισχύος την 1.1.1961 και λήξη ισχύος με την διάλυση της Σοβιετικής Ενώσεως το 1991, περιλαμβάνεται στο Κεφάλαιο VII (άρθρα 170-175) του Ειδικού Μέρους του Κώδικα, που αναφέρεται στα εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία και έχει, σε μετάφραση, ως εξής:

«Άρθρο 174. Ενεργητική δωροδοκία (Νόμος της 25^{ης} Ιουλίου 1962).

Η παροχή ωφελημάτων τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας από τρία έως οκτώ έτη.

Σε περίπτωση που η παροχή ωφελημάτων διενεργείται κατ' επανάληψη ή διαπράττεται από άτομο που έχει καταδικασθεί στο παρελθόν για δωροδοκία τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας από επτά έως δεκαπέντε έτη με ή χωρίς δήμευση της περιουσίας συνοδευόμενη ή όχι με κατ' οίκον περιορισμό για μια διάρκεια από δυο έως πέντε έτη επιβαλλόμενο κατόπιν της εκτίσεως της ποινής στερήσεως της ελευθερίας.

Σημείωση...».

Νομοθετικό πλαίσιο

2. Στα άρθρα **5** (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 2 του ν. 3838/2010-ΦΕΚ Α'49) και **15** (όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 1 του π.δ. 92/2006-ΦΕΚ Α'95) του **Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας**, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3284/2004 (ΦΕΚ Α'217), ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 5

« 1. Ο αλλοδαπός που επιθυμεί να γίνει Έλληνας πολίτης με πολιτογράφηση πρέπει:

α. Να είναι ενήλικος κατά το χρόνο της υποβολής της δήλωσης πολιτογράφησης.

β. Να μην έχει καταδικασθεί αμετάκλητα για αδίκημα που τέλεσε εκ δόλου, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αίτησης πολιτογράφησης, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή τουλάχιστον έξι μηνών

και ανεξαρτήτως χρόνου έκδοσης της καταδικαστικής απόφασης, για εγκλήματα προσβολών του πολιτεύματος, προδοσίας...εγκλήματα σχετικά με την εμπορία και τη διακίνηση ναρκωτικών, τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,....Ποινική καταδίκη αλλοδαπού, κατά τα ανωτέρω, που επιβλήθηκε με αναστολή εκτέλεσης της ποινής, εξακολουθεί να συνιστά κώλυμα προς απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας με πολιτογράφηση, ακόμα και εάν παρέλθει ο χρόνος της αναστολής, χωρίς αυτή να αρθεί ή να ανακληθεί.» γ)...δ)...ε)...

2.....».

Άρθρο 15

«1. Ομογενείς που κατοικούν σε χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης μπορούν να αποκτήσουν την Ελληνική Ιθαγένεια μετά από σχετική αίτηση προς την Ελληνική Προξενική Αρχή του τόπου κατοικίας τους εφόσον: α) Είναι ενήλικοι και β) Δεν μπορεί να διαπιστωθεί η Ελληνική τους Ιθαγένεια βάσει των Συνθηκών Αγκυρας και Λωζάννης.

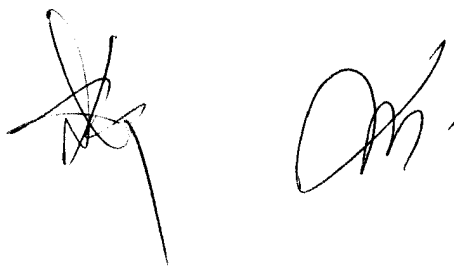
2. Την Ελληνική Ιθαγένεια αποκτά ο ομογενής, εφόσον δεν συντρέχουν οι αρνητικές προϋποθέσεις της περ. β' της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του παρόντος νόμου, με απόφαση του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας, η οποία δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.....».

3. Στο άρθρο 236 του Ποινικού Κώδικα (π.δ. 283/1985-ΦΕΚ Α', 106), που περιέχεται στο δωδέκατο κεφάλαιο αυτού («Εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία, Δωροδοκία για νόμιμες πράξεις»), όπως ήδη ισχύει, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 236

«Δωροδοκία υπαλλήλου.

1. Όποιος προσφέρει, υπόσχεται ή παρέχει σε υπάλληλο, άμεσα ή μέσω τρίτου, οποιασδήποτε φύσης αθέμιτο ωφέλημα, για τον εαυτό του ή για άλλον, για ενέργεια ή παράλειψη του υπαλλήλου σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων του, μελλοντική ή ήδη τελειωμένη, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή 5.000 έως 50.000 ευρώ.

2. Αν η ως άνω ενέργεια ή παράλειψη αντίκειται στα καθήκοντα του υπαλλήλου, ο υπαίτιος τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και χρηματική ποινή 15.000 έως 150.000 ευρώ. 3....».

4. Στα άρθρα 1, 2, 3 και 45 του ν. 3631/2008 («Πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας και άλλες διατάξεις» - ΦΕΚ Α' 166), όπως ήδη ισχύουν, ορίζονται τα εξής:

Άρθρο 1

«Σκοπός.

Με τον παρόντα νόμο σκοπείται η ενίσχυση και βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Προς τούτο ενσωματώνονται στη νομοθεσία οι διατάξεις της Οδηγίας 2005/60/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης "σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την χρηματοδότηση της τρομοκρατίας" (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 309/15/25.11.2005), διατάξεις της Οδηγίας 2006/70/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 214/29/4.8.2006) και αντικαθίστανται οι σχετικές διατάξεις του ν. 2331/1995 (ΦΕΚ 173 Α'), όπως ισχύουν.».

Άρθρο 2

«Αντικείμενο.

1. Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, όπως αυτά τα αδικήματα ορίζονται κατωτέρω, καθώς και η προστασία του χρηματοπιστωτικού συστήματος από τους κινδύνους που ενέχουν.

2. Νομιμοποίηση εσόδων από τις εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), που προβλέπονται στο άρθρο 3, αποτελούν οι ακόλουθες πράξεις:

α) Η μετατροπή ή η μεταβίβαση περιουσίας...με σκοπό την απόκρυψη ή τη συγκάλυψη...β) Η απόκρυψη ή η συγκάλυψη της αλήθειας με οποιοδήποτε μέσο...γ) Η απόκτηση, κατοχή, διαχείριση ή χρήση περιουσίας, εν γνώσει κατά το χρόνο της κτήσης ή της διαχείρισης, του γεγονότος ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματικές δραστηριότητες ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοιες δραστηριότητες. δ) Η χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με την τοποθέτηση σε αυτόν...ε) Η σύσταση οργάνωσης ή ομάδας δύο τουλάχιστον ατόμων για τη διάπραξη μιας ή περισσότερων από τις πράξεις που αναφέρονται στα παραπάνω στοιχεία α' έως δ' και η συμμετοχή σε τέτοια οργάνωση ή ομάδα.

3. Νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες υπάρχει και όταν οι δραστηριότητες από τις οποίες προέρχεται η προς νομιμοποίηση περιουσία έλαβαν χώρα στο έδαφος άλλου κράτους, εφόσον αυτές θα ήταν βασικό αδίκημα αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και θεωρούνται αξιόποινες σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού.

4.... 5.....».

Άρθρο 3

«Εγκληματικές δραστηριότητες - βασικά αδικήματα.

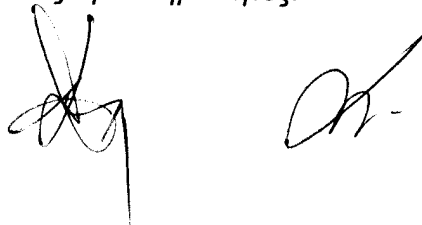
Ως εγκληματικές δραστηριότητες νοούνται η διάπραξη ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα αδικήματα που καλούνται εφεξής "βασικά αδικήματα":

α)...β)...γ) παθητική δωροδοκία (άρθρο 235 ΠΚ), δ) ενεργητική δωροδοκία (236 ΠΚ), ε).....κ')....».

Άρθρο 45

«Ποινικές κυρώσεις.

1. α. Με κάθειρξη μέχρι δέκα ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ τιμωρείται ο υπαίτιος πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

β. Ο υπαίτιος των πράξεων του προηγούμενου στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη και με χρηματική ποινή από τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο πεντακόσιες χιλιάδες (1.500.000) ευρώ, αν έδρασε ως υπάλληλος υπόχρεου νομικού προσώπου ή αν το βασικό αδίκημα περιλαμβάνεται στα αδικήματα των στοιχείων γ', δ' και ε' του άρθρου 3 του παρόντος, ακόμη και αν για αυτά προβλέπεται ποινή φυλάκισης.

γ. Ο υπαίτιος των πράξεων του στοιχείου α' τιμωρείται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και με χρηματική ποινή από πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ έως δύο εκατομμύρια (2.000.000) ευρώ, αν ασκεί τέτοιου είδους δραστηριότητες κατ' επάγγελμα...δ...

ε. Η ποινική ευθύνη για το βασικό αδίκημα δεν αποκλείει την τιμωρία των υπαιτίων (αυτουργού και συμμετόχων) για τις πράξεις των στοιχείων α', β' και γ' της παραγράφου αυτής, εφόσον τα στοιχεία της αντικειμενικής υπόστασης των πράξεων νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες είναι διαφορετικά από εκείνα του βασικού αδικήματος.

στ...ζ...η...θ...».

2. Η άσκηση ποινικής δίωξης και η καταδίκη για νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες δεν προϋποθέτει ποινική δίωξη ή καταδίκη του υπαιτίου για το βασικό αδίκημα.

3...4...5...».

Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προπαρατιθέμενες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς και σε συνδυασμό, συνάγονται τα ακόλουθα:

5. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 5 παρ. 1 περ. β' και 15 παρ. 1, 2 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 3284/2004, προκύπτει ότι, προς απόκτηση της ελληνικής ιθαγένειας από ομογενή που κατοικεί σε χώρα της τέως Σοβιετικής Ενώσεως, η οποία συνιστά ιδιόμορφο είδος πολιτογραφήσεως, απαιτείται, πλέον άλλων, ως αρνητική προϋπόθεση (για την προστασία του δημοσίου συμφέροντος και, ειδικότερα, της

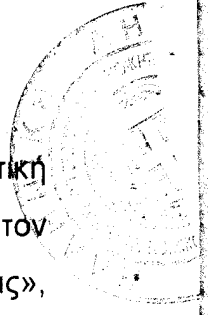
εθνικής ασφάλειας και της δημοσίας τάξεως, σε συνδυασμό με την μη κατοχύρωση, κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά, ατομικού δικαιώματος στην απονομή της ελληνικής ιθαγένειας), να μην έχει καταδικασθεί αμετακλήτως α) για αδίκημα που τέλεσε εκ δόλου, κατά την τελευταία δεκαετία πριν από την υποβολή της αιτήσεως για πολιτογράφηση, σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον ενός έτους ή, β) τουλάχιστον έξι μηνών για διάφορα, ρητώς αναφερόμενα αδικήματα, ιδιαίτερα επικίνδυνου ή ατιμωτικού χαρακτήρα, μεταξύ των οποίων και τα σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, ανεξαρτήτως ποινής, χρόνου εκδόσεως της καταδικαστικής αποφάσεως και, άρα, ανεξαρτήτως και του χρόνου τελέσεως (άρθρο 5 Εισηγητικής Εκθέσεως στο οικείο σχέδιο κυρωτικού νόμου του Κώδικα και άρθρο 2 της Αιτιολογικής Εκθέσεως στο οικείο σχέδιο του ν. 3838/2010, άρθρο 2^ο, με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 5 του Κώδικα). Όπως δε έχει κριθεί (ΣΤΕ 1779/2012), θα αρκούσε, ως αρνητική προϋπόθεση για την πολιτογράφηση, η καταδίκη, όχι μόνον για ένα εκ των αναφερομένων στο νόμο αδικημάτων, όπως προβλέπεται και προσδιορίζεται κατά την αντικειμενική και υποκειμενική υπόστασή του, αλλά και για οποιοδήποτε ομοειδούς εννοιολογικού περιεχομένου αδίκημα, που προβλέπουν άλλες ειδικές ποινικές διατάξεις.

6. Περαιτέρω, κατά τον ρητώς εκπεφρασμένο σκοπό του ν. 3631/2008 (άρθρα 1 και παρ. 1 άρθρου 2), με αυτόν, (όπως, άλλωστε και με τους προϊσχύσαντες ν. 2145/1993 με το άρθρο 5 του οποίου προστέθηκε το άρθρο 394Α στον ΠΚ και ν. 2331/1995, που ρύθμισε τα ίδια, κατά βάση, θέματα, όπως σταδιακώς τροποποιήθηκαν), επιδιώκεται η ενίσχυση και βελτίωση του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και καταστολή των αδικημάτων της νομιμοποιήσεως εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, με ενσωμάτωση στη νομοθεσία των διατάξεων της σχετικής Οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στις δραστηριότητες αυτές, κατά τις περ. γ' και δ' άρθρου 3 του ίδιου νόμου, συγκαταλέγονται, μεταξύ άλλων, τόσο η παθητική (άρθρο 235 ΠΚ, στο οποίο αναφέρεται ως δωροληψία), όσο και η ενεργητική (άρθρο 236 ΠΚ) δωροδοκία υπαλλήλου, που καλούνται «βασικά αδικήματα». Σύμφωνα με την παρ. 2 άρθρου 2 του ίδιου, ως άνω, νόμου, η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος),

που προβλέπονται στο άρθρο 3, συντελείται με τις αναφερόμενες στις περιπτώσεις α' έως δ' επί μέρους πράξεις. Ειδικότερα, για τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, που αποτελεί σύνθετη διαδικασία μέσω της οποίας αποκρύπτεται η ύπαρξη, η παράνομη πηγή ή η παράνομη χρήση εσόδων, τα οποία στη συνέχεια μεταμφιέζονται με τέτοιον τρόπο, ώστε η προέλευσή τους να εμφανίζεται ως νόμιμη, απαιτείται να έχει προηγηθεί μια άλλη εγκληματική δραστηριότητα (κάποιο από τα «βασικά εγκλήματα» της παρ. 3) και ακολουθεί η επόμενη πράξη (κάποια εκ των αναφερομένων στην παρ. 2 άρθρου 2), λ.χ. συγκάλυψη, μεταβίβαση περιουσίας κλπ., που ενέχει αυτοτελές αδίκημα έναντι της προτέρας και δημιουργείται έτσι μια σχέση κυρίας και επομένης πράξεως. Η νομιμοποίηση αποτελεί υπαλλακτικώς μικτό και ιδιώνυμο έγκλημα, υπερχειλούς υποκειμενικής υποστάσεως, δηλαδή έγκλημα σκοπού, υπό την έννοια ότι οι πλείονες τρόποι πραγματώσεώς του (τα «βασικά αδικήματα») αποτελούν εκφάνσεις της ίδιας εγκληματικής δραστηριότητας και μπορούν να εναλλαχθούν, ενώ από πλευράς δόλου αρκεί ο ενδεχόμενος (ΑΠ 268/2015, 1185/2014, 235/2013, 1382/2011, 1386/2010, 1611/2007, 71/2012, Εφ.Λαρ. 23/2015, 50/2014, Εφ. Κερκ. 71/2012). Περαιτέρω, αρκεί η διαπίστωση της τελέσεως (με βάση ασφαλή στοιχεία, έστω και χωρίς άσκηση ποινικής δίωξης) του βασικού αδικήματος και όχι η καταδίκη του υπαιτίου, προκειμένου να καταδικασθεί ο υπαίτιος για τη νομιμοποίηση, βάσει του άρθρου 45 παρ. 1 στοιχ. ε' ν. 3691/2008, αλλά δεν αρκεί η καταδίκη για διάπραξη ενός βασικού αδικήματος, προκειμένου να στοιχειοθετηθεί και το αδίκημα της νομιμοποίησης, καθόσον απαιτούνται προς τούτο πράξεις διακριτές (διαφορετικές ποιοτικώς) σε σχέση με την πράξη του βασικού αδικήματος (ΑΠ 1278/2016, 235/2013, 1382/2011, ΑΠ-Συμ. 351/2003, Εφ.Λαρ. 50/2004, Εφ. Λαρ. 23/2015). Τέλος, σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 2, θεωρείται ότι υπάρχει νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και όταν οι δραστηριότητες που δημιούργησαν την προς νομιμοποίηση περιουσία, έλαβαν χώρα σε έδαφος άλλου κράτους, υπό την προϋπόθεση διττού αξιοποιήσιμου των πράξεων αυτών, δηλαδή αυτές α) να αποτελούσαν βασικό αδίκημα, αν διαπράττονταν στην Ελλάδα και β) να θεωρούνται αξιόποινες, σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους αυτού (Συμβ. Εφ. Λαρ. 50/2004, πρβλ. ΑΠ 272/2012).

7. Εξ άλλου, η δωροδοκία, είτε παθητική (δωροληψία-ΠΚ 235) είτε ενεργητική (ΠΚ 236), που υπάγονται στο δωδέκατο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικος με τον τίτλο «Εγκλήματα σχετικά με την υπηρεσία. Δωροδοκία για νόμιμες πράξεις», αποτελεί και αυτή υπαλλακτικώς μικτό έγκλημα, δυνάμενο, επομένως, να τελείται με ένα τρόπο ή κατά συρροή περισσοτέρων (ΑΠ 1445/2007, 1601/2002, 257/1997). Ωφελήματα, δυνάμενα να αποκομίσει το υποκείμενο του αδικήματος, δύναται να είναι κάθε χαριστική παροχή υλικής ή μη φύσεως προς όφελος του δράστη, επί της οποίας αυτός δεν δύναται να έχει νόμιμη αξίωση (Μιχ. Μαργαρίτη, Ποιν. Κώδικας, β' έκδ. σελ. 630 επ., Αθ. Κονταξή, Ποιν. Κώδικας, έκδ. 1987, σελ. 1209 επ.). Η δωροδοκία, ενεργητική και παθητική, συρρέει πραγματικώς και αληθώς με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα (ΑΠ 1611/2007, 570/2006).

8. Κατόπιν των ανωτέρω, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με τις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 3691/2008, τυποποιείται πλήρως (κατά την αντικειμενική, την υποκειμενική υπόσταση και τις επιβαλλόμενες ποινές) το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, από της θέσεως σε ισχύ του ν. 3691/2008 (5.8.2008), το οποίο είναι σήμερα αξιόποιο στην Ελλάδα, υπό την έννοια ότι αυτή προβλέπεται και τιμωρείται από τον νόμο, ως αυτοτελές ποινικό αδίκημα, εφόσον μεσολάβησε η διάπραξη ενός εκ των βασικών αδικημάτων, μεταξύ των οποίων συγκαταλέγεται και η δωροδοκία, με την οποία, πάντως, δεν ταυτίζεται. Το ίδιο αδίκημα είναι σήμερα αξιόποιο και στην Ρωσική Ομοσπονδία (πρώην Ρωσική Σοβιετική Ομοσπονδιακή Σοσιαλιστική Δημοκρατία, που αποτελούσε Ομόσπονδη Δημοκρατία της τέως Σοβιετικής Ενώσεως), βάσει του ισχύοντος σήμερα άρθρου 174 του Ποινικού Κώδικα αυτής χωρίς, πάντως, από τα στοιχεία, να προκύπτει ποια είναι η σχέση του αδικήματος αυτού με την πράξη ή το αδίκημα της δωροδοκίας.

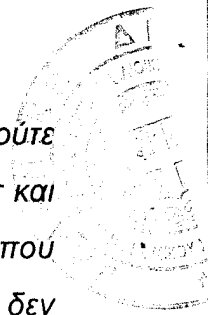
9. Περαιτέρω, προκειμένου να προβεί η ερωτώσα υπηρεσία στην κατ' ουσίαν εκτίμηση της αιτήσεως του Χ.Μ., τίθενται τα ακόλουθα ζητήματα:

α) Εάν, με τις προαναφερόμενες διατάξεις, εκ των υστέρων και αναδρομικώς, συγκροτείται σήμερα κώλυμα πολιτογραφήσεως, δηλαδή προσδίδεται διοικητικής φύσεως συνέπεια, βάσει αμετακλήτου ποινικής καταδίκης, που έλαβε χώρα πριν

την ισχύ των ως άνω διατάξεων και, επί καταφατικής απαντήσεως, ως ποιο χρόνο στο παρελθόν.

β) Εάν, συγκροτείται κώλυμα για την πολιτογράφηση αλλοδαπού, κατοίκου της τέως Σοβιετικής Ενώσεως, εν όψει του ότι το αδίκημα που συνιστά το κώλυμα (νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα) τυποποιήθηκε εκ των υστέρων και δεν αποτελούσε κατά τον χρόνο της αμετακλήτου καταδίκης αδίκημα, αν διαπράττονταν στην Ελλάδα, ούτε θεωρείτο αξιόποινο, σύμφωνα με τη νομοθεσία της τέως Σοβιετικής Ενώσεως, ούτε το βασικό αδίκημα, για το οποίο καταδικάσθηκε ο αιτών, συνδεόταν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, με τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματική δραστηριότητα, στην Ελλάδα, ενώ ελλείπουν στοιχεία για την σχέση των δυο αδικημάτων κατά το δίκαιο της τέως Σοβιετικής Ενώσεως.

10. Κατά το άρθρο 2 ΑΚ «Ο νόμος ορίζει για το μέλλον, δεν έχει αναδρομική δύναμη και διατηρεί την ισχύ του εφόσον άλλος κανόνας δικαίου δεν τον καταργήσει ρητά ή σιωπηρά.». Κατά την γενικότερη αυτή αρχή του δικαίου περί της μη αναδρομικότητας των νόμων, ο κοινός νομοθέτης δεν εμποδίζεται, κατ'αρχήν, με εξαίρεση από τις διατάξεις των άρθρων 7 παρ. 1 και 78 παρ. 2 του Συντάγματος, να προσδώσει στο νόμο αναδρομική ισχύ, ρητώς ή σιωπηρώς (έμμεσα), όταν δηλαδή από την έννοια και τον σκοπό του συνάγεται νομοθετική βούληση περί ρυθμίσεως και γεγονότων ή σχέσεων του παρελθόντος, ενώ, στις περιπτώσεις που επιτρέπεται η αναδρομή, αυτή δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια που θέτουν οι υπερνομοθετικής ισχύος κανόνες (κατ'άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος) της ΕΣΔΑ και του άρθρου 1 του Πρώτου Προσθέτου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (αντί πολλών, Ολ. ΑΠ 3/2016). Όπως δε παγίως γίνεται δεκτό, κρίσιμος χρόνος για την εξέταση εκ μέρους της αρμόδιας υπηρεσίας της συνδρομής των θετικών και αρνητικών προϋποθέσεων, προκειμένου να εκδώσει διοικητική πράξη, εφόσον δεν προκύπτει διαφορετικά από ειδικές διατάξεις, είναι ο χρόνος εκδόσεως της οικείας διοικητικής πράξεως, στον οποίο πρέπει να αναφέρονται ή να ανάγονται τα, αποτελούντα την βάση της πράξεως, νομικά και πραγματικά περιστατικά (Επ. Σπηλιωτόπουλου, Εγχ. Διοικ. Δικ. Έκδ. 11^η, παρ. 503, ΣτΕ 4534/2013, 511/2003, 858/2002, 3662/2000).

11. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 7 του Συντάγματος «1. Έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της. Ποτέ δεν επιβάλλεται ποινή βαρύτερη από εκείνη που προβλεπόταν κατά την τέλεση της πράξης», κατά το άρθρο 1 ΠΚ «Ποινή δεν επιβάλλεται παρά μόνο για τις πράξεις εκείνες για τις οποίες ο νόμος την είχε ρητά ορίσει πριν από την τέλεσή τους», κατά την παρ. 1 άρθρου 14 ΠΚ «Έγκλημα είναι πράξη άδικη και καταλογιστή στο δράστη της, η οποία τιμωρείται από το νόμο.», Με τις ανωτέρω διατάξεις, σε συνδυασμό με αυτές του άρθρου 7 παρ. 1 της ΕΣΔΑ κατά τις οποίες «Ουδείς δύναται να καταδικασθεί δια πράξιν ή παράλειψιν η οποία, καθ'ην στιγμήν διεπράχθη, δεν απετέλει αδίκημα συμφώνως προς το εθνικόν ή διεθνές δίκαιον. Ούτε και επιβάλλεται βαρυτέρα ποινή από εκείνην η οποία επεβάλλετο κατά την στιγμήν της διαπράξεως του αδικήματος.» και του άρθρου 15 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα του ΟΗΕ, που κυρώθηκε με τον ν. 2462/1997, κατά τις οποίες «1. Κανείς δεν καταδικάζεται για πράξεις ή παραλείψεις, οι οποίες δεν ήταν αξιόποινες κατά το εσωτερικό ή το διεθνές δίκαιο τη στιγμή της διάπραξής τους», κατά την βούληση του συνταγματικού, του υπερνομοθετικού (κατ'άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος) και του κοινού νομοθέτη, σε συνέπεια προς την αρχή nullum crimen nulla poena sine lege και για την κατοχύρωση των προσωπικών ελευθεριών των πολιτών έναντι της ποινικής καταστολής, επιβάλλεται η υποχρέωση για θέσπιση σαφών ποινικών νόμων, ώστε κάθε αξιόποινη πράξη (έγκλημα, κατά το άρθρο 14 ΠΚ), να θεσπίζεται με νόμο, πριν από την τέλεσή της, ο δε νόμος να περιέχει τα στοιχεία της γενικής δομής του εγκλήματος, δηλαδή α) πράξη, β) άδικη, γ) καταλογιστή και δ) τιμωρούμενη με ποινή (αντί πολλών, ΑΠ 671/2015).

12. Με βάση τα ανωτέρω, η σε οποιοδήποτε χρόνο, στο παρελθόν, έκδοση αμετακλήτου καταδικαστικής αποφάσεως για το αδίκημα της νομιμοποιήσεως εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, κατά τα άρθρα 2 (παρ. 2,3), 3 (περ. δ') και 45 του ν. 3631/2008, δεν ενεργοποιεί, άνευ ετέρου, την αρνητική προϋπόθεση της περ. β' παρ. 1 άρθρου 5 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας, η οποία κωλύει την κτήση της ελληνικής ιθαγένειας. Συγκεκριμένα, από τον ορισμό, με τις ανωτέρω διατάξεις, κωλύματος για την πολιτογράφηση, σε

συνδυασμό με την έντονη απαξία του αδικήματος, την ανάγκη προστασίας του δημοσίου συμφέροντος (ειδικότερα, της εθνικής ασφάλειας και της δημοσίας τάξεως) και εκ του ότι δεν αναγνωρίζεται ατομικό δικαίωμα στην απονομή της ελληνικής ιθαγένειας, συνάγεται η βούληση του νομοθέτη να προσδώσει αναδρομική ισχύ στο νόμο, ώστε να καταλαμβάνει αδικήματα που διεπράχθησαν σε παρελθόντα χρόνο, σε σχέση με την έναρξη ισχύος του νόμου. Η αναδρομή αυτή, άλλωστε, είναι επιβεβλημένη όταν το αρμόδιο όργανο, επιλαμβανόμενο του αιτήματος, αναγκαστικά καλείται να λάβει υπόψη γεγονότα που επισυνέβησαν σε χρόνο παρελθόντα και μάλιστα και προ της ισχύος του ν. 3631/2008, για αιτήσεις εκκρεμείς κατά τον χρόνο ενάρξεως ισχύος του. Η αναδρομή αυτή, όμως, λόγω της απολύτου διασυνδέσεως της διοικητικής συνέπειας με προηγηθείσα αμετάκλητη ποινική καταδίκη, δεν μπορεί να εξικνείται μέχρι του χρόνου, κατά τον οποίο το αδίκημα τούτο, για το οποίο καταδικάσθηκε ο ενδιαφερόμενος, δεν ήταν γνωστό στην ελληνική έννομη τάξη, δηλαδή δεν είχε ορισθεί και τυποποιηθεί από τον έλληνα ποινικό νομοθέτη. Πολύ περισσότερο δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη και αξιολογηθεί, ως αρνητική προϋπόθεση πολιτογραφήσεως, εάν δεν μεσολάβησε αμετάκλητη ποινική καταδίκη, είτε για το αδίκημα της νομιμοποίησεως εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, όπως τούτο ορίζεται από τον ν. 3631/2008, είτε για ομοειδούς εννοιολογικού περιεχομένου αδίκημα, που προβλέπουν ή προέβλεψαν άλλες ειδικές ποινικές διατάξεις. Στην δε ειδικότερη περίπτωση καταδίκης στην αλλοδαπή, η αναδρομή δεν μπορεί να εξικνείται μέχρι του χρόνου κατά τον οποίο δεν είχε ορισθεί το διττό αξιόποινο της πράξεως, δηλαδή το αξιόποινο τόσο κατά το ελληνικό δίκαιο, όσο και κατά το δίκαιο του κράτους στο οποίο καταδικάσθηκε ο αιτών την πολιτογράφηση αλλοδαπός. Και τούτο, ασχέτως του γεγονότος της αμετακλήτου, στο παρελθόν, καταδίκης για κάποιο εκ των βασικών αδικημάτων (της ενεργητικής δωροδοκίας) με την διάπραξη του οποίου θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί, το έγκλημα της νομιμοποίησεως, διότι, η διασύνδεση του πρώτου (δωροδοκία) με το δεύτερο (νομιμοποίηση) αδίκημα, το οποίο αποτελεί και το κώλυμα για την πολιτογράφηση, δεν υπήρχε κατά τον χρόνο της καταδίκης για δωροδοκία, αλλά επήλθε μεταγενεστέρως, κατά τον χρόνο της τυποποίησεως με το νόμο που για πρώτη φορά καθόρισε το αδίκημα της νομιμοποίησεως.

Απάντηση

Κατ'ακολουθία των προεκτεθέντων, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Ε'), γνωμοδοτεί, ομοφώνως, ως εξής:

13. α. Το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας, αποτελεί ένα από τα βασικά αδικήματα, η διάπραξη των οποίων δύναται να στοιχειοθετήσει το αυτοτελές αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα, που θεωρείται, σήμερα, αξιόποιο, στην Ελλάδα, βάσει των άρθρων 236 ΠΚ, 2 (παρ. 2), 3 (περ. δ') και 45 του ν. 3631/2008 και στην Ρωσική Ομοσπονδία, βάσει του ισχύοντος σήμερα άρθρου 174 του Ποινικού Κώδικα αυτής, δεν ταυτίζεται όμως με το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομη δραστηριότητα.

β. Η κατά τα ανωτέρω, αμετάκλητη καταδίκη του Χ.Μ. για το αδίκημα της ενεργητικής δωροδοκίας, στις 14.6.1983, στην τέως Σοβιετική Ένωση, βάσει του άρθρου 174 παρ. 2 του Ποινικού Κώδικα της (τέως) Ρωσικής Σοβιετικής Ομοσπονδιακής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας, δεν συνιστά, από μόνη της, κώλυμα για την πολιτογράφηση του ανωτέρω, κατά τις διατάξεις των ανωτέρω άρθρων, σε συνδυασμό με τα άρθρα 5 παρ. 1 περ. β', 15 παρ. 1, 2 του Κώδικα της Ελληνικής Ιθαγένειας.-

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ
Αθήνα, 8.12.2016

Η Πρόεδρος του Τμήματος

Μεταξία Ανδροβιτσάνεα
Αντιπρόεδρος του Ν.Σ.Κ.

Ο Εισηγητής

Δημήτριος Ι. Μακαρονίδης
Νομικός Σύμβουλος του Κράτους